

فرضیه اقتباس قرآن کریم از مصادر غیر الهی

بررسی و نقد شبهات خاورشناسان

نویسنده

محمد سعید فیاض

ویراستار علمی

دکتر علی شریفی

سرننامه	فیاض، محمدسعید، ۱۳۶۲ -
شناسه افزوده	ویراستار علمی: شریفی، علی
عنوان و نام پدیدآور	فرضیه اقتباس قرآن کریم از مصادر غیر الهی: بررسی و نقد شبهات خاورشناسان/محمدسعید فیاض.
مشخصات نشر	قم: فالاح، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۵۶ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۶۴۵-۴۷-۷ ریال ۵۵۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	چاپ اول
عنوان دیگر	بررسی و نقد شبهات خاورشناسان.
موضوع	قرآن -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها
موضوع	قرآن -- مشابهات و محکمت
موضوع	قرآن -- تحریف
موضوع	قرآن -- تحقیق
رده بندی کنگره	۱۳۹۳ ۴۹۰۲BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۵۳۲۴

انتشارات فلاح

به سفارش معاونت قرآن و عترت
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

فرضیه اقتباس قرآن کریم از مصادر غیر الهی

بررسی و نقد شبهات خاور شناسان

نویسنده: محمد سعید فیاض

ویراستار علمی: دکتر علی شریفی

ناشر: فلاح

نویت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی و چاپ: تیزهوش، باقری

بهاء: ۵۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۶۴۵-۴۷-۷

پخش:

تهران: نرسیده به چهارراه ولیعصر، خیابان شهید هاشمی فر، پلاک ۱۵

معاونت قرآن و عترت، تلفن: (۵۱۲) ۱۹۰۵-۶۰۲۱

قم: پردیسان، خیابان اندیشه، میدان تیراژه، ساختمان مطبوعات، بلوک ب ۳، واحد ۲۰

کدپستی: ۳۷۱۳۱۸۳۹۷۳، تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۲۸۰۴۵۶۴

سامانه پیامک: ۱۰۰۰۹۲۱۴۶۲۴۱۸۴

پست الکترونیک: nashrefalah@gmail.com

فهرست مطالب

۱		سختن ناشر
۵		فصل اول: کلیات
۷		۱-۱. بیان مسئله
۹		۲-۱. سؤالات تحقیق
۹		۳-۱. فرضیه‌های تحقیق
۹		۴-۱. پیشینه تحقیق
۱۱		۵-۱. روش تحقیق
۱۳		فصل دوم: تاریخچه و سیر تحول دیدگاه‌ها در حوزه مصادر قرآن
۱۵		۱-۲. مقدمه
۱۶		۲-۲. ادعای مخالفان قرآن در عصر نزول
۱۹		۳-۲. خاورشناسان و مصادر قرآن
۲۳		۱-۳-۲. نقد تاریخی متون دینی
۲۷		۱-۱-۳-۲. نقد تاریخی در مواجهه با قرآن
۲۸		۲-۳-۲. فرضیه اقتباس
۲۸		۱-۲-۳-۲. مفهوم فرضیه
۲۹		۲-۲-۳-۲. ارزیابی فرضیه
۳۲		۳-۲-۳-۲. نظریه بدعت و نوآوری
۳۴		۴-۲-۳-۲. گذری کوتاه بر نظریات اقتباس
۳۸		۳-۳-۲. سیر نگارش‌ها و تحول دیدگاه‌های خاورشناسان
۵۴		۴-۳-۲. تجزیه و تحلیل آرای خاورشناسان درباره مصادر قرآن

۵۹	فصل سوم: مصادر ادعایی از منابع یهودی
۶۰	۱-۳. مقدمه
۶۰	۲-۳. یهودیت در جزیره العرب
۶۴	۳-۳. نظریه اقتباس قرآن از منابع یهودی
۶۶	۴-۳. شبهات و مصادیق
۶۷	۱-۴-۳. داستان هابیل و قابیل
۶۸	۱-۴-۳. نقد و بررسی شبهه
۷۵	۲-۴-۳. داستان ابراهیم و بت‌ها
۸۶	۳-۴-۳. داستان سلیمان علیه السلام و بلقیس
۹۳	۴-۴-۳. داستان یوسف پیامبر علیه السلام
۹۶	۵-۴-۳. داستان خضر و موسی علیه السلام
۱۰۷	۶-۴-۳. همام و ادعای خطای تاریخی در قرآن!
۱۲۲	۷-۴-۳. معلمان یهودی
۱۲۳	۱-۷-۴-۳. منبع مسیحی
۱۲۴	۲-۷-۴-۳. منبع یهودی
۱۲۵	۳-۷-۴-۳. حروف رمز آلود
۱۲۹	فصل چهارم: مصادر ادعایی از منابع مسیحی
۱۳۰	۱-۴. مسیحیت در جزیره العرب
۱۳۶	۱-۱-۴. اناجیل عربی
۱۴۰	۲-۴. شبهات و مصادیق
۱۴۱	۱-۲-۴. ذوالقرنین
۱۴۴	۲-۲-۴. ورقه بن نوفل
۱۴۶	۳-۲-۴. بحیرای راهب
۱۴۹	۴-۲-۴. همسران پیامبر صلی الله علیه و آله و آموزش انجیل
۱۵۷	فصل پنجم: مصادر ادعایی دیگر (ادیان، فرهنگ‌ها)
۱۵۸	۱-۵. مقدمه
۱۵۸	۲-۵. آموزه‌های زرتشتی و نظریه اقتباس
۱۵۹	۱-۲-۵. معراج پیامبر صلی الله علیه و آله : اقتباس از فرهنگ ایران باستان؟
۱۶۷	۳-۵. فرهنگ زمان نزول
۱۷۱	۱-۳-۵. زبان قرآن و زبان فرهنگ زمانه
۱۷۴	۲-۳-۵. خدای ماه و الله
۱۸۳	۳-۳-۵. امرؤ القیس و اشعار او
۱۹۰	۴-۵. صابنان

۱۹۲	۱-۴-۵. شبهات
۱۹۳	۵-۵. حنفاء
۱۹۶	۱-۵-۵. اشعار امیه ابن ابی الصلت
۲۰۳	۶-۵. سلمان فارسی
۲۰۴	۷-۵. پیامبر ﷺ و تألیف قرآن
۲۰۹	فصل ششم: نتیجه‌گیری و خاتمه
۲۱۰	۱-۶. مقدمه
۲۱۱	۲-۶. نتیجه‌گیری
۲۱۱	۱-۲-۶. تجزیه، تحلیل و آسیب‌شناسی دیدگاه‌های غیر مسلمانان در مورد مصادر قرآن
۲۱۱	۲-۲-۶. پیش‌فرض‌های معین
۲۱۳	۳-۲-۶. مراجعه به منابع اسلامی و قرآنی محدود، بدون توجه به اعتبار آن‌ها
۲۱۴	۴-۲-۶. برداشت‌های نادرست از آیات و روایات
۲۱۶	منابع و مآخذ
۲۳۱	نمایه اشخاص

سخن ناشر

قرآن کریم، یگانه منبع متفق مسلمین با خاصیت اعجازین خود، اساس تمدن اسلامی را بنا نهاده است. در نظام فرهنگی اسلام، قرآن عنصری در کنار سایر عناصر فرهنگ ساز نیست؛ بلکه محور و اساس فرهنگ اسلامی است تا بدانجا که خود، فرهنگ و نرم افزار تمدن اسلامی محسوب می شود و تجلی آن در تمام مظاهر فرهنگی اسلامی قابل مشاهده و تحلیل است. از این رو، رجوع مدام و مداوم به قرآن و مبنا قرار دادن و باز تولید مؤلفه های تمدنی عصری آن، اصل ترین و اصلی ترین رویکرد در احیاء و تحقق تمدن اسلامی است؛ تمدنی که با تابش آن از جغرافیای اندیشه نظام اسلامی ایران در برهوت معنا و انسانیت روزگار مدرن، داعیه حیات طیبه انسان و دغدغه سعادت جاودان او را دارد.

تشرّف به پیشگاه معارف این وحی نامه ارجمند و کشف معانی و تشیید ساختارها و نظامات زندگی از آن، خود، آیینی افزون بر همه آیین های علمی دارد و آن، آیین آیینگی است.

تدبر در کتاب الهی، بهره پاکدلان و نصیب صافی اندیشانی است که مسامع قلوب آنان، شنوای نوای ملکوت است. همانانی که اندیشه های باطلی و اعمال ناروا بر قلب هایشان قفل گران و غبار نسیان نهاده است: أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَفْئَالُهَا (محمد: ۲۴) آنان که از ادراک صحیح قرآن محرومند و از نظر کردن در معانی آن بی بهره، نابینایان قیامتند: وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا (اسراء: ۷۲) و کسی که معارف الهی و حقایق قرآن را در دنیا به چشم جان مشاهده نکرد؛ در آخرت از شهود جمال الهی ناکام است: كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّحَجُوبُونَ (مطففین: ۱۵).

بنابراین، مهم ترین اصل بهره مندی از معارف قرآنی، تدبر در قرآن است و شرط تدبر و بهره مندی از قرآن، طهارت روح و پاکیزگی اندیشه است که: لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ (واقعه: ۷۹).

پژوهشگر متدبر قرآنی با بهره از این دلمایه طهارت و پاک اندیشی و سرمایه دانش و خردورزی، مسئولیت سترگ استخراج پیام قرآن و گسترش فرهنگ آن را بر دوش دارد تا در سایه سار نشر و بسط دانش و فرهنگ قرآنی، سیاست، اقتصاد، هنر و همه شئون حیات انسانی از نفخه شفا بخش آن، تنفس

کنند و در مسیر تعالی و کمال حرکت نمایند.

از مهم‌ترین آفاتی که رهن طریق پرتوفیق تحقیق در معارف قرآنی است و پژوهشگر آگاه قرآنی می‌بایست خود را از درافتادن به این وادی، صیانت نماید، ناهماهنگی با زمان، عوام‌گرایی و نداشتن روش تحقیق و متدولوژی مناسب است.

قرآن، حقیقتی جاری در همه اعصار است؛ «يَجْرِي كَمَا تَجْرِي الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ» و انسان هر عصری در دایره مخاطبان آن جای دارد. این کتاب الهی، برای تبیین و تأمین سعادت انسانی است که حقیقت جان او انعکاسی نامحدود و بی‌نهایت در بُعد زمان و مکان و یا سَرِّیَانِ بی‌حد در لامکانی و لازمانی دارد و لکن کسب یا دفع این سعادت ابدی، از قوالب زمانی و مکانی مزرعه دنیا تحصیل می‌شود. از این رو، شناخت مکان و زمان نقش اثربخشی در اخذ برنامه هر عصر از این حقیقت جاری دارد. حافظان مکتب دین نیز آگاه به زمان و مطلع از زمانه‌اند که بنابر کلام معصوم علیه السلام: «العالم بزمانه لا تهْجُمُ علیه اللوایس» و محقق راستین قرآنی، هم آگاه بر زبان قرآن برای هر عصری است و هم مطلع بر زمانه خویش تا بتواند شبهات عصر را به محکمت قرآن ارجاع دهد. بنابراین، محقق معارف قرآنی هماهنگ با زمان و دانای بر نیازهای عصر و نکته‌سنج خواسته‌های مخاطبان روزگار خویش است؛ در حال به سر می‌برد و ترسیم‌گر افق‌های روشن آینده است.

از دیگر آفت‌های مهم پژوهش در حوزه دین به خصوص معارف قرآنی، گرفتاری در دو حوزه عامی‌اندیشی و عوام‌گرایی است؛ به طوری که بسیاری از کتاب‌سازی‌هایی که با عنوان تحقیقات قرآنی در مراکز نشر و فروش عرضه می‌شود، فرصت‌سوزی بوده و ثمره‌ای برای فرهنگ و جامعه ندارد. فقدان روش علمی نیز از آسیب‌های مهمی است که ثمره عینی آن، اتلاف عمر، هدر دادن سرمایه و ناکارآمدی و بی‌حاصلی بسیاری از رساله‌ها و پایان‌نامه‌ها و بسیاری از آثار مکتوبی است که با نام پژوهش عرضه می‌شود.

عدم اطلاع از شیوه‌های مؤثر، ناآگاهی از روش‌های سنتی و نوین در فهم و استنباط و نیز به کار گرفتن شیوه‌های بی‌اصالت در مطالعات و پژوهش‌های قرآنی موجب می‌شود تا تحقیقات انجام شده، هم ارتباط وثیق خود را با تراث گران‌سنگ کهن از دست دهد و هم در اجتماع دین‌باور ما کارایی چندانی نداشته باشد.

آنچه آمد، گذاری ناگزیر و اقتراحی لازم جهت تبیین حقیقت پژوهش در ساحت قدس قرآن و آسیب‌شناسی جریان‌های موجود پژوهشی در کشور است.

معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که بر اساس منشور توسعه فرهنگ قرآنی، مسئولیت تبلیغی و ترویجی قرآن کریم را بر عهده دارد، همواره کوشیده است تا با مبانی پیشگفته از آثار و تألیفات مبتنی بر توسعه و ترویج ابعاد متکثر فرهنگ قرآنی حمایت نماید. از این رو، در مواقع مقتضی خصوصاً در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم که هر ساله با مساعی نهادهای و مراکز متعدد دولتی و مردمی و با

تولیت این معاونت برگزار می‌شود به معرفی و تقدیر از خادمان و پژوهشگران برتر قرآن و آثار و تألیفات منتخب قرآنی پرداخته است. آن چه در این مجموعه منتشر می‌شود گزیده‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویی است که طی یک دهه اخیر در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از سوی استادان برجسته علوم قرآنی داوری و انتخاب شده‌اند و هم‌اکنون با همراهی و همکاری صمیمانه معاونت فرهنگی وزارت علوم تحقیقات و فناوری توسط این معاونت به زیور طبع و انتشار آراسته می‌شود. یادآوری این نکته بایسته است که این آثار پس از ویرایش، در نهایت با تأیید صاحبان آثار منتشر شده و مسئولیت صحت علمی آن بر عهده ایشان است.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معاونت قرآن و عترت